

MAKROIQTISODIY BARQARORLIK VA YUQORI IQTISODIY O'SISH
SURATLARINI TAMINLASHDA MONETAR SIYOSATNING O'RNI

Abdugofurov Xislatillo Xayrullo o'g'li

Annotatsiya; Ushbu maqolada Monetar siyosatning qo'llanilishi yoki ozgarishi orqali moliyaviy to'g'ri bo'lish uchun mablag'lar taqidlashlar yoki daromad soluvchi hosil qilib chiqarishlar, moliyaviy barqarorliklar va miqyosli daromad olish amaliyotlari tog'risida so'z yuritiladi.

Kalit so'z; Makroiqtisodiyot, monetar, siyosat, o'sish, barqarorlik, valyuta, miqdor, kredit, istiqbol, daromad, faoliyat, rivojlanish.

Respublikamizda makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va rag'batlantirish bo'yicha amalga oshirilgan chora-tadbirlar aholining keng qatlamlarini tadbirkorlik faoliyatiga faol jalb qilish uchun qulay shart-sharoitlar yaratdi hamda iqtisodiy islohotlarni izchil davom ettirish uchun mustahkam zamin yaratdi.

Ma'lumki, iqtisodiyotning uzoq muddat davomida yuqori sur'atlar bilan o'sishi – barqaror iqtisodiy o'sish hisoblanadi. Har bir mamlakat o'z aholisi turmush farovonligini va iqtisodiyotini muttasil oshirib borishga harakat qiladi. So'nggi yillarda mamlakatimizda yaratilgan qulay makroiqtisodiy sharoit hisobiga milliy iqtisodiyotimiz barqaror rivojlandi.

O'zbekistonda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar orqali iqtisodiyotning barqaror o'sishi ta'minlanmoqda, makroiqtisodiy va moliyaviy barqarorlik mustahkamlanmoqda, iqtisodiyot va uning ayrim sohalari o'rtasidagi mutanosiblik kuchaydi, bozor mexanizmining tarkibiy qismlari qaror topdi va uning infratuzilmalari vujudga keltirilib, rivojlantirilmoqda.

Mamlakatimizda iqtisodiy o'sishning yuqori sur'atlarini ta'minlanish maqsadida quyidagi jarayonlarning amalga oshirilishiga katta e'tibor qaratildi:

- keng ko'lamdagi tizimli bozor isloqotlarini izchil amalga oshirish;
- xorijiy investitsiyalarni jalb qilish chora-tadbirlarini kuchaytirish;
- iqtisodiyotda chuqur tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish;
- ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va yangilash;
- eksportga ixtisoslashgan yangi tarmoq va korxonalarni barpo etish;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni jadal rivojlantirishga qaratilgan, har tomonlama puxta o'ylangan siyosatni amalga oshirish.

Makroiqtisodiy barqarorlik va yuqori iqtisodiy o'sish suratlari taminlashda monetar siyosatning o'rniga ega bo'ladi. Monetar siyosat, moliyaviy iqtisodiyotni nazorat qilishning muhim vositasi sifatida faol ish olib boradi va pul miqdori, kredit qoplanmalari, valyuta kurslarini, valyuta bozorlarini va boshqa moliyaviy ko'rsatkichlarni nazorat qilish orqali moliyaviy barqarorlik va yangi iqtisodiy o'sishlarni ta'minlash hamda o'zgaruvchanliklarga o'z hissasini o'z ichiga oladi.

Monetar siyosatning qo'llanilishi yoki ozgarishi orqali moliyaviy to'g'ri dolzarb bo'lish uchun mablag'lar istiqboli kutadigan taqiqlashlar yoki daromad soluvchi hosil qilib chiqarishlar, moliyaviy barqarorliklar va miqyosli daromad olishlari amaliyotlari kengayadi.

Bu siyosat inflyatsion sarob va istiqbollarni kamaytirish uchun foydalaniladi va moliyaviy o'sishni samaraliroq boshqarishda yordam beradi.

Agar mamlakatda monetar siyosat samarali darajada amalga oshirilsa, moliyaviy barqarorliklar va u yoki bu mamlakatning yuqori iqtisodiy o'sishi engil darajada yuksaladi. Misol uchun, daromad soluvchi hosildorlik muassasalarida yangi kapital o'rnatilishi, istihozli lig'i, moliyaviy balansni takomillashtirish va boshqa ko'plab stimulyatsiyalar o'stirish mumkin.

Sifatli monetar siyosat maksimal chuqurlik va samarali xizmat ko'rsatilishni ta'minlashda hukmatlarga yordam beradi. U o'sish suratlariga tartib berish, inflatsiya va deflyasiya darajasini kamaytirish, kreditning yangi kapital o'rnatish bo'yicha bijabberushlikning yuksalishiga imkon beradi.

Shu bilan birga, monetar siyosat moliyaviy barqarorlik va yuqori iqtisodiy o'sishdar atijorasini aniqlashning muhim vositasi sifatida qaraladi va o'z navbatida yuqori iqtisodiy o'sish darajalarini ta'minlaydigan siyosatlar bilan bog'liqdir.

Monetar siyosatning oliy maqsadi inflyatsion darajani nazorat qilishga qaratilgan. Pul miqdorini o'z ichiga olgan, moliyaviy siyosatlar mamlakatning pullik barqarorligini nazorat qilish uchun amalga oshiriladi. Agar pul miqdori o'ssa, bu inflatsiyani olib borishi mumkin. Bu jarayon esa kuchli va samarali monetar siyosat orqali nazorat qilinadi.

Kredit qoplanlari ham muhimdir, chunki ularga qaror qilish moliyaviy barqarorlik va iqtisodiy o'sishi kengayishi uchun shartli tarzda moliyaviy resurslarga ega bo'lishga yordam beradi. Valyuta kurslarining nazorat qilinishi esa mamlakatning xalqaro savdo munosabatlari va valyuta bozorining barqarorligi uchun muhimdir.

Keyingi ko'rsatkich, valyuta bozorlarining rivojlanishi, mamlakatning moliyaviy iqtisodiyotining mukammallashtirilishi, samarali daromad olamining tuzilishi, kreditning kundalik faoliyati, shuningdek, yangi innovatsiyalar va yangi texnologiyalar qabul qilish, moliyaviy iqtisodiyotning yangi sohalarini rivojlantirish va kompaniyalar tomonidan samarali texnikaviy tuzilishi, va ortiq chiqish, xususan, moliyaviy daromadni oshirishni kengaytirganda yordam beradi. Monetar siyosatni o'rganish, moliyaviy barqarorlik va yuqori iqtisodiy o'sish suratlari taminlashda juda muhimdir, chunki bu siyosat iqtisodiyotning umumiy muvaffaqiyatiga katta ta'sir qiladi.